

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки  
Навчальний рік 2024-2025

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

**«ЗООПСИХОЛОГІЯ»**

(назва освітнього компонента)

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти \_\_\_\_\_ очна  
Галузь знань \_\_\_\_\_ 05 Соціальні та поведінкові науки  
(шифр і назва галузі знань)  
Спеціальність \_\_\_\_\_ «053 «Психологія»»  
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Клінічна психологія»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
Курс 1



Силабус освітнього компонента розглянуто на засіданні кафедри української мови, основ психології та педагогіки

Протокол від  
“29” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

Схвалено методичною комісією ХНМУ  
з проблем загальної та передфахової підготовки

Протокол від  
“30 ” серпня 2024 року № 1

Голова

проф. Фоміна Л. В.

проф. Мирошніченко М.С.

## **РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСА:**

1. Абасалієва Оксана Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри української мови, основ психології та педагогіки ХНМУ
2. Соколова Ірина Михайлівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри української мови, основ психології та педагогіки ХНМУ

## **ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ**

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь  
Абасалієва Оксана Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент  
кафедри української мови, основ психології та педагогіки ХНМУ

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача:  
вікова психологія, етнічна психологія, психологія девіантної поведінки.  
Контактний телефон: 0956990079  
Корпоративна пошта викладача: [om.abasalieva@kntmu.edu.ua](mailto:om.abasalieva@kntmu.edu.ua)  
Консультації: відповідно до розкладу навчального процесу  
Локація: кафедра української мови, основ психології та педагогіки

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь  
Соколова Ірина Михайлівна – доктор психологічних наук, професор,  
професор кафедри української мови, основ психології та педагогіки ХНМУ  
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача:  
клінічна психологія, психофізіологія, психологія девіантної поведінки  
Контактний телефон: 0503642304  
Корпоративна пошта викладача: [im.sokolova@kntmu.edu.ua](mailto:im.sokolova@kntmu.edu.ua)  
Консультації: відповідно до розкладу навчального процесу  
Локація: кафедра української мови, основ психології та педагогіки

## ВСТУП

**Силабус освітнього компонента «Зоопсихологія»** складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Клінічна психологія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності «Психологія».

**Опис освітнього компонента (анотація).** Освітній компонент «Зоопсихологія» є нормативним освітнім компонентом для здобувачів освіти ОПП «Клінічна психологія». Вивчається на 1 курсі упродовж 1-го семестру. Метою вивчення освітнього компонента є сформувати наукові уявлення про зоопсихологічні феномени: психологічні аспекти таксисів і тропізмів, інстинктів, наущіння, інтелектуальних актів, – про істотне спільне та відмінне, специфічне в них у порівнянні з функціонуванням психіки людини на рівні свідомості; ці знання є необхідним блоком у структурі загально-психологічної дедуктивної теорії, як базису фундаментальних психологічних знань, і науковою основою екологічної свідомості та екологічної культури.

Завдання освітнього компонента – вивчити істотні функціональні властивості психіки на всіх філогенетичних рівнях її організації з позицій системного підходу в психології та основних методів зоопсихологічних і порівняльно-психологічних досліджень; закласти когнітивні основи умінь і навичок компетентно використовувати зоопсихологічні та порівняльно-психологічні знання в навчальній, науково-дослідній і практичній професійній діяльності; ознайомитись з навичками порівняльного осмислення й трактування психічних феноменів, наукових положень та навчально-методичних праць з психології; засвоєння гуманістично-екологічної методологічної парадигми в науці; ознайомлення з основами анімалотерапії; формування наукових основ екологічної свідомості та культури.

**Предметом** вивчення освітнього компонента є предмет, методи, основні концепти, положення, поняття, найбільш значущі відкриття в історії становлення зоопсихології та порівняльної психології як споріднених галузей психологічної науки; свідомість як основне утворення психіки людини, яке відрізняє її від психіки тварин; психологічні аспекти всіх рівнів відображення та адаптації тварин (таксисів і тропізмів, інстинктивної поведінки, наущіння, інтелектуальних актів) комунікації тварин.

**Міжкомпонентні зв'язки:** філософія, загальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія, експериментальна психологія та інші.

**Пререквізити:** обсяг знань достатній для вступу на спеціальність.

**Постреквізити** соціальна психологія, політична психологія.

**Посилання на сторінку освітнього компонента в MOODLE**

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5869>

## **1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

**1.1. Метою вивчення освітнього компонента** є сформулювати наукові уявлення про зоопсихологічні феномени: психологічні аспекти таксисів і тропізмів, інстинктів, наущіння, інтелектуальних актів, – про істотне спільне та відмінне, специфічне в них у порівнянні з функціонуванням психіки людини на рівні свідомості; ці знання є необхідним блоком у структурі загально-психологічної дедуктивної теорії, як базису фундаментальних психологічних знань, і науковою основою екологічної свідомості та екологічної культури.

**1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компонента** є вивчити істотні функціональні властивості психіки на всіх філогенетичних рівнях її організації з позицій системного підходу в психології та основних методів зоопсихологічних і порівняльно-психологічних досліджень; закласти когнітивні основи умінь і навичок компетентно використовувати зоопсихологічні та порівняльно-психологічні знання в навчальній, науково-дослідній і практичній професійній діяльності; ознайомитись з навичками порівняльного осмислення й трактування психічних феноменів, наукових положень та навчально-методичних праць з психології; засвоєння гуманістично-екологічної методологічної парадигми в науці; ознайомлення з основами анімалотерапії; формування наукових основ екологічної свідомості та культури.

**1.3. Компетентності та результати навчання,** формуванню яких сприяє компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

**1.3.1. Вивчення освітнього компонента** забезпечує опанування здобувачами освіти **компетентностей:**

### **інтегральні:**

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

### **загальні:**

**ЗК1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

**ЗК2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

**ЗК3.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

**ЗК4.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

**ЗК5.** Здатність бути критичним і самокритичним.

**ЗК6.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.

**ЗК7.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

**ЗК8.** Навички міжособистісної взаємодії.

**ЗК9.** Здатність працювати в команді.

**ЗК10.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства,

усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

**ЗК11.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

**спеціальні (фахові, предметні):**

**СК1.** Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

**СК2.** Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

**СК3.** Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

**СК4.** Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

**СК8.** Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

**СК9.** Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну допомогу відповідно до запиту.

**СК10.** Здатність адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

**СК11.** Здатність дотримуватися норм професійної етики

**СК12.** Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

**1.3.2.** Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **програмних результатів навчання:**

**ПР1.** Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

**ПР2.** Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

**ПР3.** Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

**ПР4.** Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

**ПР9.** Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

**ПР10.** Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати

власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

**ПР16.** Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

**ПР17.** Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

**1.3.3.** Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **соціальний навичок (Soft skills):**

1. комунікативність (реалізується через: метод роботи у групах та мозковий штурм під час аналізу, кейс метод, метод презентації результатів самостійної роботи та їх захисту в групі);

2. робота в команді (реалізується через: метод роботи у групах та мозковий штурм під час аналізу, кейс метод);

3. конфлікт-менеджмент (реалізується через: ділові ігри);

4. тайм-менеджмент (реалізується через: метод самоорганізації під час аудиторної роботи в групах та самостійна робота);

5. лідерські навички (реалізується через: метод презентації результатів самостійної роботи та їх захист у групі).

## 2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

| Найменування показників                                                                      | Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП                        | Характеристика освітнього компонента   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
|                                                                                              |                                                                           | <b>денна форма навчання</b>            |
| Кількість кредитів – 3                                                                       | Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>                     | Нормативний                            |
| Загальна кількість годин – 90                                                                | Спеціальність: <u>053 «Психологія»</u>                                    | <b>Рік підготовки (курс):</b>          |
|                                                                                              |                                                                           | 1-й                                    |
|                                                                                              |                                                                           | <b>Семестр</b>                         |
|                                                                                              |                                                                           | 2-й                                    |
| Годин для денної форми навчання: аудиторних – 40<br>самостійної роботи здобувача освіти - 50 | Освітній ступінь: <u>бакалавр</u><br><br>ОПП <u>«Клінічна психологія»</u> | <b>Лекції</b>                          |
|                                                                                              |                                                                           | 20 год.                                |
|                                                                                              |                                                                           | <b>Практичні, семінарські</b>          |
|                                                                                              |                                                                           | 20 год.                                |
|                                                                                              |                                                                           | <b>Лабораторні</b>                     |
|                                                                                              |                                                                           | -                                      |
|                                                                                              |                                                                           | <b>Самостійна робота</b>               |
|                                                                                              |                                                                           | 50 год.                                |
|                                                                                              |                                                                           | <b>Індивідуальні завдання: -</b>       |
|                                                                                              |                                                                           | Вид підсумковою контролю: <b>залік</b> |



## 2.1 Опис освітнього компонента

### 2.2.1 Лекції

| № з/п | Назва теми                                                                        | Кількість годин | Види лекцій                                   |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------------------------------------|
| 1     | Історія становлення. Предмет, методи та основні теоретичні проблеми зоопсихології | 2               | Вступна лекція, презентація                   |
| 2     | Еволюція психіки                                                                  | 2               | Оглядова лекція, презентація, відеоматеріали  |
| 3     | Інстинктивна поведінка                                                            | 2               | Тематична лекція, презентація                 |
| 4     | Комунікація тварин                                                                | 2               | Проблемна лекція, відеоматеріали, презентація |
| 5     | Навчання тварин                                                                   | 2               | Лекція-демонстрація, відеоматеріали           |
| 6     | Розумова діяльність, елементарне мислення                                         | 2               | Тематична лекція, дискусія, презентація       |
| 7     | Формування поведінки тварин                                                       | 2               | Проблемна лекція, презентація                 |
| 8     | Біологічні форми поведінки тварин                                                 | 2               | Тематична лекція, презентація                 |
| 9     | Соціальна поведінка                                                               | 2               | Лекція-пресконференція, презентація           |
| 10    | Психіка і поведінка собаки домашнього                                             | 2               | Тематична лекція, презентація                 |
|       | Усього годин                                                                      | 20              |                                               |

### 2.2.2 Семінарські заняття не передбачено навчальним планом

### 2.2.3 Практичні заняття

| № з/п | Назва теми                                                 | Кількість годин | Методи навчання                       | Форми контролю        |
|-------|------------------------------------------------------------|-----------------|---------------------------------------|-----------------------|
| 1     | Історія становлення. Предмет, методи та основні теоретичні | 2               | Бесіда, обговорення проблемних питань | фронтальне опитування |

|    |                                           |    |                                       |                                  |
|----|-------------------------------------------|----|---------------------------------------|----------------------------------|
|    | проблеми зоопсихології                    |    |                                       |                                  |
| 2  | Еволюція психіки                          | 2  | бесіда, дискусія                      | творчі завдання                  |
| 3  | Інстинктивна поведінка                    | 2  | міні-конференція                      | виступ на задану тему            |
| 4  | Комунікація тварин                        | 2  | проектна діяльність                   | самооцінювання, взаємооцінювання |
| 5  | Навчання тварин                           | 2  | робота в групах                       | усне опитування                  |
| 6  | Розумова діяльність, елементарне мислення | 2  | Бесіда, обговорення проблемних питань | творчі завдання                  |
| 7  | Формування поведінки тварин               | 2  | Бесіда, пошукова робота               | творчі завдання                  |
| 8  | Біологічні форми поведінки тварин         | 2  | Бесіда, обговорення проблемних питань | тестування                       |
| 9  | Соціальна поведінка                       | 2  | Бесіда, обговорення проблемних питань | тестування                       |
| 10 | Психіка і поведінка собаки домашнього     | 2  | Бесіда, обговорення проблемних питань | творчі завдання                  |
|    | Усього годин                              | 20 |                                       |                                  |

#### 2.2.4. Лабораторні заняття не передбачено навчальним планом

#### 2.2.5. Самостійна робота

| № з/п | Назва теми                                         | Кількість годин | Методи навчання                                             | Форми контролю                       |
|-------|----------------------------------------------------|-----------------|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| 1     | Історія становлення.<br>Предмет, методи та основні | 5               | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури | опитування під час практичних занять |

|   |                                           |   |                                                                                       |                                                                         |
|---|-------------------------------------------|---|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
|   | теоретичні проблеми зоопсихології         |   |                                                                                       |                                                                         |
| 2 | Еволюція психіки                          | 5 | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури                           | опитування під час практичних занять                                    |
| 3 | Інстинктивна поведінка                    | 5 | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури                           | опитування під час практичних занять                                    |
| 4 | Комунікація тварин                        | 5 | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури, проведення спостереження | упорядкування і презентація творчого звіту за результатами спостережень |
| 5 | Навчання тварин                           | 5 | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури, проведення спостереження | упорядкування і презентація творчого звіту за результатами спостережень |
| 6 | Розумова діяльність, елементарне мислення | 5 | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури                           | опитування під час практичних занять                                    |
| 7 | Формування поведінки тварин               | 5 | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури                           | опитування під час практичних занять                                    |
| 8 | Біологічні форми поведінки тварин         | 5 | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури                           | підготовка повідомлення                                                 |
| 9 | Соціальна                                 | 5 | опрацювання матеріалів                                                                | упорядкування і презентація                                             |

|    |                                       |    |                                                                                       |                                                                         |
|----|---------------------------------------|----|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
|    | поведінка                             |    | підручників та довідкової літератури, проведення спостереження                        | творчого звіту за результатами спостережень                             |
| 10 | Психіка і поведінка собаки домашнього | 5  | опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури, проведення спостереження | упорядкування і презентація творчого звіту за результатами спостережень |
|    | Усього годин                          | 50 |                                                                                       |                                                                         |

### 3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

**3.1.** Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання діяльності здобувачів освіти ХНМУ» від 21.08.21, № 181.

**Організація поточного контролю.** Викладачі слідкують за тим, щоб кожен здобувач освіти отримав необхідну компетенцію в напрямках, що входять до тем практичних занять. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється відповідно до конкретних цілей.

**Оцінювання самостійної роботи** здобувачів освіти. Самостійна робота здобувачів освіти, яка передбачена темою заняття поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті та заліку.

**Оцінка освітнього компонента.** Загальна навчальна діяльність (ЗНД) – це навчальна діяльність здобувача освіти впродовж всього періоду вивчення освітнього компонента (або її частини), що закінчуються оцінкою з формою контролю «залік». ЗНД вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище. Бали за ЗНД для освітніх компонентів з формою контролю «залік» розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми всіх семестрів, впродовж всього періоду вивчення освітнього компонента (з точністю до сотих) за таблицею 2 «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються заліком)», що додається (додаток 2), автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД визначається у балах від 120 до 200.

Таблиця 2

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються заліком)**

| 4-бальна шкала | 200-бальна шкала | 4-бальна шкала | 200-бальна шкала | 4-бальна шкала | 200-бальна шкала   |
|----------------|------------------|----------------|------------------|----------------|--------------------|
| 5              | 200              | 4.22-4,23      | 169              | 3.45-3,46      | 138                |
| 4.97-4,99      | 199              | 4.19-4,21      | 168              | 3.42-3,44      | 137                |
| 4.95-4,96      | 198              | 4.17-4,18      | 167              | 3.4-3,41       | 136                |
| 4.92-4,94      | 197              | 4.14-4,16      | 166              | 3.37-3,39      | 135                |
| 4.9-4,91       | 196              | 4.12-4,13      | 165              | 3.35-3,36      | 134                |
| 4.87-4,89      | 195              | 4.09-4,11      | 164              | 3.32-3,34      | 133                |
| 4.85-4,86      | 194              | 4.07-4,08      | 163              | 3.3-3,31       | 132                |
| 4.82-4,84      | 193              | 4.04-4,06      | 162              | 3.27-3,29      | 131                |
| 4.8-4,81       | 192              | 4.02-4,03      | 161              | 3.25-3,26      | 130                |
| 4.77-4,79      | 191              | 3.99-4,01      | 160              | 3.22-3,24      | 129                |
| 4.75-4,76      | 190              | 3.97-3,98      | 159              | 3.2-3,21       | 128                |
| 4.72-4,74      | 189              | 3.94-3,96      | 158              | 3.17-3,19      | 127                |
| 4.7-4,71       | 188              | 3.92-3,93      | 157              | 3.15-3,16      | 126                |
| 4.67-4,69      | 187              | 3.89-3,91      | 156              | 3.12-3,14      | 125                |
| 4.65-4,66      | 186              | 3.87-3,88      | 155              | 3.1-3,11       | 124                |
| 4.62-4,64      | 185              | 3.84-3,86      | 154              | 3.07-3,09      | 123                |
| 4.6-4,61       | 184              | 3.82-3,83      | 153              | 3.05-3,06      | 122                |
| 4.57-4,59      | 183              | 3.79-3,81      | 152              | 3.02-3,04      | 121                |
| 4.54-4,56      | 182              | 3.77-3,78      | 151              | 3-3,01         | 120                |
| 4.52-4,53      | 181              | 3.74-3,76      | 150              | <b>Менше 3</b> | <b>Недостатньо</b> |
| 4.5-4,51       | 180              | 3.72-3,73      | 149              |                |                    |
| 4.47-4,49      | 179              | 3.7-3,71       | 148              |                |                    |
| 4.45-4,46      | 178              | 3.67-3,69      | 147              |                |                    |
| 4.42-4,44      | 177              | 3.65-3,66      | 146              |                |                    |
| 4.4-4,41       | 176              | 3.62-3,64      | 145              |                |                    |
| 4.37-4,39      | 175              | 3.6-3,61       | 144              |                |                    |
| 4.35-4,36      | 174              | 3.57-3,59      | 143              |                |                    |
| 4.32-4,34      | 173              | 3.55-3,56      | 142              |                |                    |
| 4.3-4,31       | 172              | 3.52-3,54      | 141              |                |                    |
| 4.27-4,29      | 171              | 3.5-3,51       | 140              |                |                    |
| 4.24-4,26      | 170              | 3.47-3,49      | 139              |                |                    |

**Семестровий контроль** здійснюється на проміжних етапах навчання та є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача освіти. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальним планом, програмою освітнього компонента. Заліки проводяться на останньому практичному занятті відповідно до програми освітнього компонента.

Здобувач освіти допускається до семестрового контролю з конкретної освітньої компоненти, якщо він виконав умови допуску, визначені у програмі освітнього компонента.

### 3.2. Питання до заліку:

1. Проаналізуйте основні етапи становлення зоопсихології як науки.

2. Охарактеризуйте предмет і завдання зоопсихології.
3. Поясніть значення зоопсихології для розуміння поведінки тварин і людини.
4. Проаналізуйте процес еволюції психіки у тварин.
5. Порівняйте рівні розвитку психіки у різних груп тварин.
6. Охарактеризуйте роль нервової системи у формуванні психічної діяльності тварин.
7. Поясніть механізми формування інстинктивної поведінки у тварин.
8. Проаналізуйте відмінності між вродженою та набутою поведінкою.
9. Охарактеризуйте основні види інстинктів та їх значення для виживання тварин.
10. Проаналізуйте різні види комунікації у тварин.
11. Охарактеризуйте роль звукової сигналізації у житті тварин.
12. Поясніть значення невербальної комунікації (жести, міміка, рухи) у тваринному світі.
13. Проаналізуйте основні форми навчання у тварин.
14. Порівняйте класичне і оперантне обумовлення в навчанні тварин.
15. Охарактеризуйте вплив середовища на процес навчання тварин.
16. Поясніть феномен елементарного мислення у тварин.
17. Проаналізуйте дослідження, які підтверджують здатність тварин до розв'язання проблем.
18. Охарактеризуйте відмінності між інстинктивною поведінкою та поведінкою, що ґрунтується на досвіді.
19. Проаналізуйте фактори, що впливають на формування поведінки тварин.
20. Охарактеризуйте роль соціалізації у розвитку поведінкових реакцій тварин.
21. Поясніть значення наслідування у навчанні тварин.
22. Проаналізуйте основні біологічні форми поведінки тварин.
23. Охарактеризуйте особливості харчової поведінки тварин.
24. Поясніть роль територіальної поведінки у виживанні та розмноженні тварин.
25. Охарактеризуйте особливості соціальної організації у тварин.
26. Проаналізуйте механізми формування ієрархії в групах тварин.
27. Поясніть роль співпраці та взаємодопомоги у соціальних видах тварин.
28. Проаналізуйте стадії розвитку поведінки собаки з віком.
29. Охарактеризуйте особливості соціалізації домашнього собаки.
30. Поясніть як можна коригувати небажану поведінку у собак.

### **3.3. Контрольні питання**

1. Що вивчає зоопсихологія?
2. Які методи використовує зоопсихологія?
3. Хто заклав основи зоопсихології?
4. Які основні теоретичні проблеми досліджує ця наука?

5. Як еволюціонувала психіка у тварин?
6. Які рівні розвитку психіки існують?
7. Яка роль нервової системи в еволюції психіки?
8. Чим відрізняється психіка тварин від людської?
9. Що таке інстинкт?
10. Як розрізняють вроджену та набуту поведінку?
11. Як формується інстинктивна поведінка?
12. Які фактори впливають на інстинктивну поведінку?
13. Які основні типи комунікації у тварин?
14. Як тварини використовують запахи для комунікації?
15. Яку роль відіграють звукові сигнали у тварин?
16. Як невербальні сигнали впливають на поведінку тварин?
17. Які існують форми навчання у тварин?
18. Що таке оперантне навчання?
19. Як працює класичне обумовлення?
20. Які фактори впливають на ефективність навчання у тварин?
21. Чи здатні тварини до розв'язування проблем?
22. Що таке елементарне мислення у тварин?
23. Які дослідження підтверджують наявність мислення у тварин?
24. Чим відрізняється поведінка, що базується на досвіді, від інстинктивної?
25. Як впливає середовище на поведінку тварин?
26. Які фактори визначають поведінковий репертуар тварини?
27. Як відбувається навчання через наслідування?
28. Яку роль відіграє соціалізація у розвитку поведінки?
29. Які основні форми поведінки тварин?
30. Як харчова поведінка впливає на виживання?
31. Чим відрізняється територіальна поведінка від соціальної?
32. Як сезонні зміни впливають на поведінку тварин?
33. Які рівні соціальної організації існують у тварин?
34. Як ієрархія впливає на поведінку соціальних тварин?
35. Які механізми регулюють соціальні відносини у тварин?
36. Як тварини кооперуються для досягнення спільної мети?
37. Як розвивається поведінка собаки з віком?
38. Які особливості соціалізації у собак?
39. Як емоції впливають на поведінку собаки?
40. Які методи використовуються для навчання і корекції поведінки собак?

### **3.4. Індивідуальні завдання не передбачено**

### **3.5. Правила оскарження оцінки**

Якщо здобувач освіти не згоден з отриманою на занятті оцінкою, він може її оскаржити. У такому разі його знання будуть оцінюватися комісією у складі завідувача або завуча кафедри, незалежного викладача та викладача групи, в якій він навчається.

## **4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

Для успішного засвоєння освітнього компонента необхідно, щоб здобувач освіти систематично готувався до практичних занять, виконував завдання для самостійної роботи, читав рекомендовану літературу, брав активну участь у обговоренні теми заняття.

Відвідування практичних занять є обов'язковим (за виключенням поважних причин). Заняття, що пропущене здобувачем освіти, з будь-якої причини, має бути відпрацьовано. Неприпустимо запізнюватися на заняття.

При спілкуванні з викладачем та оточуючими здобувачами освіти, він повинен виявляти ввічливість, розмовляти тихо і поводити себе спокійно.

## **5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

Дотримання академічної доброчесності здобувачем освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань та завдань з підсумкових контролів результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Порушенням академічної доброчесності вважається плагіат, списування, обман, фальсифікація тощо.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до наступної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (підсумковий контроль, залік тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування з ЗВО.

## **6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

### **Базова**

1. Ільєнко М.М. Зоопсихологія з елементами порівняльної психології. К.: Ліра-К, 2020. 208 с.
2. Легендзевич Г. Я. Порівняльна психологія та психофізіологія: навч. посіб. / Г. Я. Легендзевич, Г. М. Закалик; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. – 220 с.: іл., табл.
3. Москалець В. П. Зоопсихологія і порівняльна психологія: Підручник. Вид. 2-ге, переробл., доповн. Київ: Ліра-К, 2020. 204 с.
4. Чайченко Г. М. Поведінка і психіка тварин: Навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський ун-т», 2000. 198 с.

### **Допоміжна**

1. Буцик О. П. Зоотерапія як засіб подолання тривожності під час війни : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 053 – психологія / наук. кер. І. М. Періг. Тернопіль : Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2024. 75 с.



2.Москалець В. Мотиваційно-динамічний підхід до гри та ігрового психологічного змісту інших видів діяльності. Психологія і суспільство.Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис, 2020. № 2. С. 37-54.

3.Тімченко В.О., Тімченко М.В. Анімалотерапія в системі медико-психологічної реабілітації професійних контингентів сектору безпеки і оборони України. Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології: монографія. Том II / за заг. ред. В.П.Садкового, О.В. Тімченка; НУЦЗУ. Х.: ФОП Панов А.М., 2022. С. 225-255.

## **ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ**

**Посилання на сторінку освітнього компонента в**

**MOODLE** <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5869>

### **Корисні посилання:**

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ [https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_sex.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf)

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті [https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_ad-1.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf)

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення здобувачами освіти Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану [https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad\\_pogl-vyv\\_dyisc.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_pogl-vyv_dyisc.pdf)

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ [https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_komis\\_ad.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf)

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті [https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_neform\\_osv22.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_neform_osv22.pdf)

**ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:**

[https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog\\_org\\_incl-suprov.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf)

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:**

[https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_komis\\_ad.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf)

[https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog\\_grup\\_ad.pdf](https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_grup_ad.pdf)